

OSALLISUUSSUUNNITELMA strategiakaudelle 2021-2025 ja sen toimeenpanosuunnitelma vuodelle 2023

Kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan lautakunta 17.1.2023

Helsinki

Osallisuussuunnitelma strategiakaudelle 2021-2025 ja sen toimeenpanosuunnitelma vuodelle 2023

- **Vastuu**

Toimialajohtaja Laura Aalto

- **Aikataulu**

2021-2025

- **Taloudelliset vaikutukset**

Arvioidut menot: arvioidaan vuosittain osana TA-valmistelua ja toimintasuunnitelmia.

Arvioidut tulot: -

Kokonaiskustannusvaikutus: -

Kaupunginhallituksen toimeenpanopäätöksen mukaisesti toimialat raportoivat säännöllisesti lautakunnille osallisuuden etenemisestä toimialalla.

Kulttuurin ja vapaa-ajan lautakunta päättää:

1. Kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan lautakunta hyväksyy toimialan osallisuussuunnitelman strategiakaudelle sekä sen toimeenpanon vuodelle 2023.

Mihin osallisuus perustuu Helsingin kaupungissa ja kulttuurin ja vapaa-ajan toimialalla?

Helsingin kaupungin hallintosäännön
(*§ 174, 27 luku) mukaan:

Kunnan jäsenten osallisuus ja kaupungin ja kaupunkilaisten vuorovaikutus perustuu

- I. Yksilöiden ja yhteisöjen osaamisen ja asiantuntijuuden hyödyntämiseen
- II. Omaehtoisen toiminnan mahdollistaminen
- III. Yhdenvertaisten osallistumismahdollisuuksien luomiseen

Osallisuuden kaupunkiyhteiset tavoitteet* toteutuvat kulttuurin ja vapaa-ajan toimialalla

Paikallisen kehittämisen ja alueellisen aktiivisuuden avulla:

paikkaperustainen kehittäminen ja yhdessä tekeminen ja alueaktiivien tukeminen yhteistyön, tilojen ja avustusten avulla.

Aktivismin ja omaehtoisen toiminnan tukemisen avulla: kaupunki yhteisöllisyyden, vaikuttavien tekojen ja kohtaamisten paikkana sekä omaehtoisen toiminnan mahdollistajana tilojen, avustusten ja yhteistyön avulla.

Kaupunkilaisten tietoa ja käyttäjien osallisuutta hyödyntämällä: hyödynnetään kaupunkilaisten ja kumppanien kokemuksia, tietoa ja osaamista kaupungin toiminnan ja palveluiden kehittämisessä sekä päätöksenteon valmistelussa.

Asiakaskokemuksen kehittämisen avulla: palveluita suunnitellaan käyttäjälähtöisesti ja asiakastietoon perustuen siten, että palvelu vastaa sekä asiakkaan tarpeita että palvelun tarjoajan tavoitteita

Osallistamisella pyritään yhdenvertaisuuteen: osallistaminen tukee yhdenvertaisuutta, huomioi palveluiden kohderyhmät sekä erityisesti ryhmät, jotka ovat yhteiskunnallisesti heikossa asemassa.

*Tavoitteet noudattavat Kaupunginhallituksen päätöstä (§ 1047): [Osallisuusmallin toimeenpano ja rahoitus](#)

Osallisuudella tavoitellaan kulttuuri- ja vapaa-ajan toimialalla

Osallisuus tarkoittaa kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan palveluissa **läpileikkaavaa periaatetta** kaikessa palveluntuotannossa ja kehittämisessä.

Osallisuuden avulla edistetään:

- asiakas- ja käyttäjälähtöistä palveluiden kehittämistä
- heikoimmassa asemassa olevien erityistä huomioimista palveluissa
- vapaan kansalaisyhteiskunnan tukemista
- demokratiakasvatusta
- yhdenvertaista ja vastuullista julkisen palvelun tuottamista kuntalaisia, kohde- ja sidosryhmiä kuullen ja huomioiden toimintaa ohjaavan demokraattisen päätöksenteon, lakien, kaupunkistrategian ja muiden toimintaa sitovien päätösten reunaehtojen toteutumisen.

Kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan osallisuuden ja vuorovaikutuksen nykyiset käytännöt ja palvelut (nostoja)

Neuvoa-antavat ryhmät

Tuki kansalaistoimijoille ja yhteisöille

Kaupunkilaislähtöisten palveluiden toteutus

Seuraparlamentti

Avustukset järjestöille, yhdistyksille seuroille, yhteisöille, nuorten porukoille ja taiteen ammattilaisille (kulttuuri, liikunta, nuoriso)

Nuorten osallistuva budjetointi

Kaupunkilaisten toiminnan tuki

Helsinki-Team

Läntinen palvelu

OmaStadi – rahasto kaupunkilaisten ideoille

Vapaaehtoistyö

Kirjastoheimo

Käpylä

Arabianranta

Stadiluotsit ja nuorten osallisuus- ja aluetyöntekijät

Nuorisoneuvosto

Lasila

Palautekanavat ja muut menetelmät

Vammaisneuvosto

Vanhusneuvosto

Kaupungin varattavat ja vuokrattavat tilat ja olosuhteet tapahtumille ja toiminnalle

NPS-palautteenkeruu toimipaikoilla

Palvelumuotoilun työkalujen hyödyntäminen kuten Kuvan tilojen suunnitteluohje ja kaupunkilaisprofiili-työkalupakki

Yhteistyö ja kumppanuudet kansalaistoimijoiden kanssa

Nuorten aloitteet

Nuorten toimialaillat 2023-

Hyödynnetään Erätauko-dialogi- ja sovittelumenetelmiä

Kaupunkilaisten palautteet

Suomenlinna

Nuorten budjetti kokoaa vuosittain yläkoululaisten toiveita ja tarpeita palveluiden ja alueiden kehittämiseksi

Nuorten vastauksia oman alueensa kehittämisestä ja nuorten tarpeita oman toiminnan järjestämiseen: [2022 nuorten osallistuva budjetointi, tiedonkeruu](#)

	Puheenaihe	Mainintakerrat
1.	Siisteys	389
2.	Liikuntatilat	101
3.	Luonto	92
4.	Turvallisuus	91
5.	Liikunta	89
6.	Aktiviteetit	73
7.	Puistot	72
8.	Tilat	63
9.	Myymälät	59
10.	Ympäristö	55

Eniten omassa lähiympäristössä haluttai-
siin puuttua roskaamiseen ja epäsiistey-
teen. Vastaajat kaipaavat asuinalueillaan
myös lisää ja monipuolisempia liikumis-
mahdollisuuksia nuorille.

Mitä pitäisi parantaa omalla asuinalueellasi?

Koriskenttiä ja futiskenttiä lisää.

Haluaisin, että asuinalueellani ei roskattaisi.

Tehdä siitä turvalisemman, ei jaksakaan nähdä poliiseja joka päivä.

No kaikkialla on aika paljon roskaa ja oon itekki kerännyt niitä joten roskaa vois vaikka kaupungin työn tekijät kerätä. Roskan kerääjä oli hyvä kesätyö.

Siisteyttä, ympäristöä, liikummahdollisuuksia.

*Idk ehkä niinku ei räjäyt-
tä jokaista kalliota joka on olemassa vaan koska saadaan talo.*

Millaista tukea kaipaavat oman toiminnan järjestämiseen?

Olisi kiva olla mukavia esim. hengailupaikkoja niinkuin Oodi muuallakin Helsingin alueella. Myös esimerkiksi liikuntapaikoilla olisi kiva olla esim. korispalloja ja futispalloja.

No varmaan rahallista että voisi ostaa välineitä mitä tarvitaan.

Haluaisin tilat joissa voisi oleskella kavereiden kanssa talvisin kun ulkona on tosi kylmä.

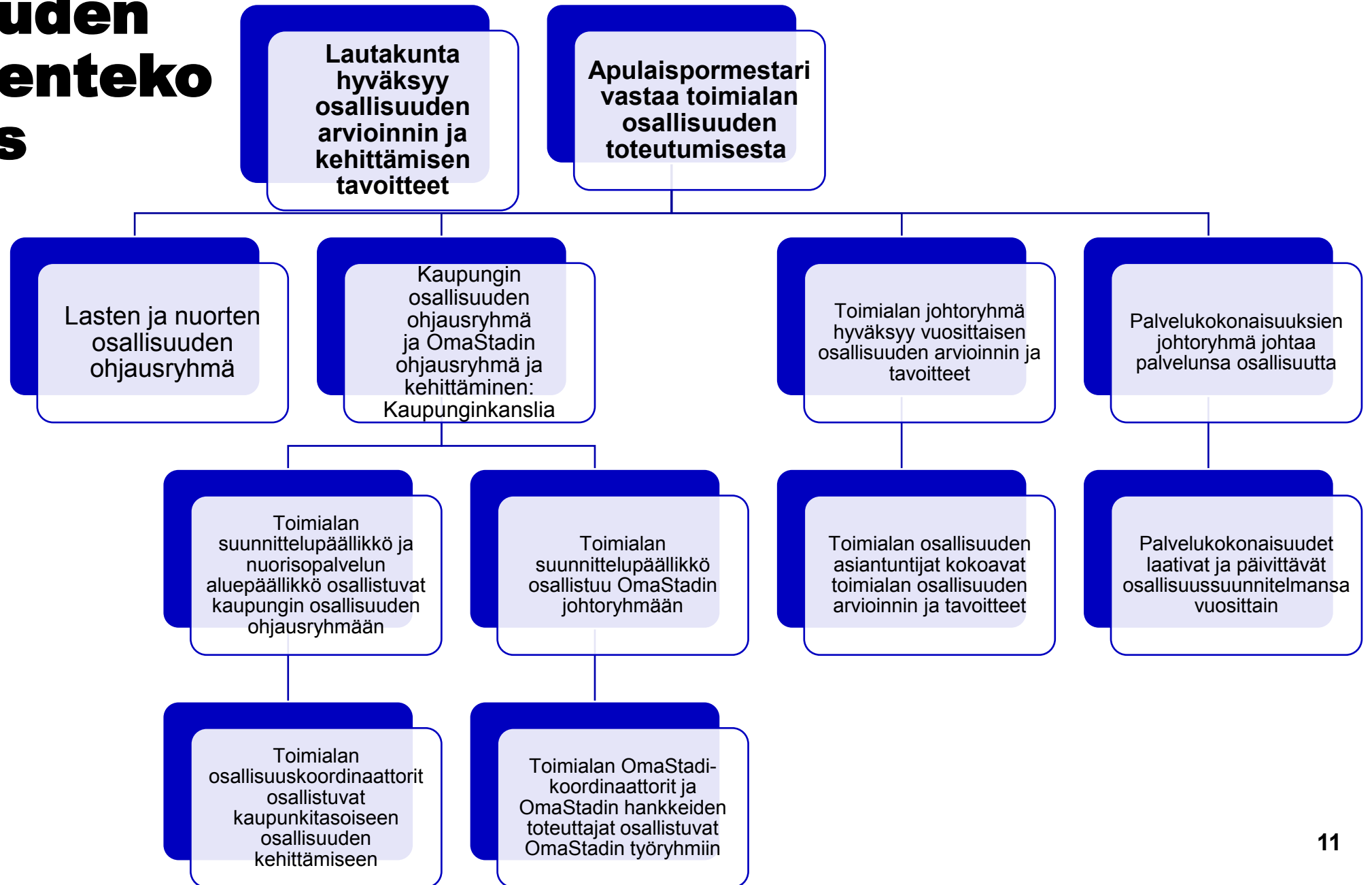
Tiloja, välineitä ja apua idean toteuttamisessa sekä suunnittelussa.

En mitään. Kyl me kavereitten kanssa pärjätään ilman rahaa

Ilmaisia, varattavia sisätiloja urheiluun (esim. koripallokenttä).

Nuorisotiloja jotka ovat myös viikonloppuisin auki.

Osallisuuden päätöksenteko ja ohjaus

KAUPUNKIYHTEISET OHJELMAT EDISTÄVÄT OSALTAAN OSALLISUUTTA

”Kaupunginvaltuusto asettaa kaupunkistrategiassa ja talousarviossa osallisuuden ja vuorovaikutuksen painopisteet ja tavoitteet.”

Lisäksi osallisuutta edistävät kaupunkiyhteiset ohjelmat, toimialan palvelut ja vuositavoitteet.

Kaupunkistrategia 2021-2025 asettaa osallisuudelle strategiakauden tavoitteet

Tavoite: Kaupunkilaisten tiedon ja käyttäjien osallisuuden hyödyntämistä:

- ”Avoin Helsinki viestii ja toimii vuorovaikutteisesti. Helsinki vahvistaa osallisuutta ja vuorovaikutteisuutta kaikessa kaupungin toiminnassa edistämällä avointa toimintakulttuuria ja vuorovaikutteisia toimintatapoja sekä hyödyntämällä asukkailta ja yrityksiltä saatua palautetta. Kaupunki kutsuu aktiivisesti kaupunkilaisia, yrityksiä ja yhteisöjä mukaan osallistumaan ja vaikuttamaan kaupungin palveluihin, päätöksentekoon, toimintaympäristöön, omaan asuinalueeseen ja huolehtii myös kaikkien osallisuutta tukevista rakenteista”.
- ”Ainutlaatuinen kaupunkikulttuurimme on keskeinen hyvän elämän mahdollistaja. Se rakentaa Helsingin omaleimaisuutta, tekee kaupungista houkuttelevamman matkailijoille, edistää kaupunkilaisten osallisuutta, kasvattaa kulttuurista ymmärrystä, vähentää segregatiota ja edistää kaupunkilaisten sitoutumista Helsinkiin”.

Tavoite: Aktivismin ja omaehtoisen toiminnan tukeminen

- ”Rohkaisemme helsinkiläisiä osallistumaan enenevästi vapaaehtois- ja vertaistoimintaan.”

Tavoite: Yhdenvertaisten osallistumismahdollisuuksien luominen

- ”Kaupunkiympäristön ja kaupungin palvelujen suunnittelussa huomioidaan esteettömyys ja saavutettavuus. Mahdollistamme aktiivisella osallistamisella vammaisten ihmisten **yhdenvertaisen osallistumisen**.”
- ”Palveluissa ja osallisuustyössä **lisätään eri väestöryhmien tasavertaista kohtaamista ja kuntalaisten kykyä nähdä** kaupunki muiden silmin. Helsinki vahvistaa kykyään tunnistaa, ennaltaehkäistä ja **sovitella väestöryhmien välisiä ristiriitoja**.”

Osallisuutta edistävät kaupunkiyhteiset ohjelmat ja toimenpiteet strategiakaudelle 2021-2025

Helsingin kaupungin hyvinvointisuunnitelma ja Lapsiystävällinen kunta

- **Ikääntyneiden hyvinvointisuunnitelma:** ikääntyneiden vapaaehtoistoiminnan tuki ja omatoimiselle ryhmätoiminnalle suunnattuja tiloja.
- **Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma/Lapsiystävällinen kunta:** Lapset palautteen antajina: kehitetään lapsiystävällistä palautekäytäntöjä, hyödynnetään nuorten toimialailtoja nuorten kuulemisessa kaupungin päätöksenteossa-.

Kotoutumisen edistämisen toimenpiteet

- Vieraskielisten osuutta vuorovaikutuksessa ja osallisuudessa edistetään ja seurataan.
- Kehitetään keinoja ja kanavia, niin että ulkomaalaistaustaisten mahdollisuudet osallistua päätöksentekoon ja kansalaiskeskusteluun paranevat (Kirjasto vastaa hankkeesta).
- Henkilöstöä koulutetaan antirasismista ja polarisaation vastaisesta työstä.

Tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelma

- Turvallisemman tilan periaatteita laaditaan vähintään 20 toimialan toimipisteessä (2023-2025?)

Osallistuva budjetointi (OmaStadi):

- Osallistuvan budjetoinnin OmaStadi-työmuodon kehitystyö
- Panostetaan osallistumisen saavutettavuuteen ja vaikeasti tavoitettavien ryhmien osallistamiseen. Nuorisopalvelun ja kirjastojen tuki osallistamisessa keskeinen, liikuntapalvelulle runsaasti uusia palveluita OmaStadin kautta.

Kaupunkiudistusalueet

- Kehitetään kaupunkilaisten paikkoja yhdessä asukkaiden kanssa.
- Luodaan käytäntöjä vuorovaikuttaa lasten ja nuorten kanssa alueiden kehittämiseksi.

Toimiala vastaa kaupunkitasoisesta kehittämisestä kolmen kaupunkilaispalvelun osalta

- Nuorten osallistumisen ja vaikuttamisen kokonaisuus yhdessä koulutuksen ja kasvatuksen toimialan kanssa: nuorten toimialaillat uutena toimintamuotona.
- Tilavarauskokonaisuuden ja Varaamon palvelun kehittäminen
- Vapaaehtoistyön kaupunkiyhteisen kehittäminen.

Kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan osallisuussuunnitelman toimenpiteet vuodelle 2023

Yhteenveto osallisuustyön tavoitteista strategiakaudelle 2021-2025 toimialalla

1

Asiakaskokemuksen kehittäminen toimialalla

2

Kohderyhmien kuuleminen ja kohderyhmäkohtainen vaikutusten arviointi toimialan päätöksenteossa

3

Palvelukokonaisuuksien keskeiset osallisuuden vuositavoitteet, päivitetään osana vuosisuunnittelua.

Toimialayhteiset toimenpiteet 2023

Alueellisten kulttuurikeskusten visiotyössä määritellään asiakaskokemuksen tavoitteet mukana olevien toimialan palveluiden kanssa.

Asiakaskokemuksen
kehittäminen toimialalla

Toimialayhteiset toimenpiteet 2023

1. Vuoden 2023 tila- ja palveluympäristöhankkeissa kerätään ja hyödynnetään kohde- ja sidosryhmätietoa ja kehitetään toimialayhteisesti vuorovaikutuksen ja palvelumuotoilun käytäntöjä.
2. Kehitetään kaupunkiyhteinen toimintatapa arvioida lapsiin ja nuoriin kohdistuvia päätöksenteon vaikutuksia mukaan lukien lapsille ja nuorille soveltuvien palautteenkeruumenetelmien kehittäminen.

Kohderyhmien kuuleminen ja kohderyhmäkohtainen vaikutusten arviointi toimialan päätöksenteossa

Kirjastopalvelukokonaisuuden osallisuustyön kärkihankkeet 2023

- Kalasataman uuden kirjastotilan palvelumuotoilu kirjaston kohderyhmien ja sidosryhmien kanssa.
- Lapset kirjaston kävijöinä: Malminkartanon, Pikku-Huopalahden ja Oodin tilojen kohennus lapsilähtöisesti.
- Kirjastokävelyt – kehitetään aineiston houkuttelevuutta ja löydettävyyttä yhdessä kirjaston kävijöiden kanssa, jotta paikalla tapahtuva lainaaminen lisääntyisi.
- Ulkomaalaistaustaisten helsinkiläisten osallistumismahdollisuuksien parantaminen
- Kirjaston tilat ja osallisuustiimeille tarjotaan osallisuustyön koulutusta.

Palvelukokonaisuuksien keskeiset osallisuuden vuositavoitteet, päivitetään osana vuosisuunnittelua.

Kulttuuripalvelukokonaisuuden osallisuustyön kärkihankkeet 2023

- Helsingin kulttuuriympäristöohjelman toimeenpano.
- Alueellisen kulttuurikeskus Stoan tilojen laajennus asiakas- ja kohderyhmätietoa ja -yhteistyötä hyödyntäen.
- Kaupunginmuseon turvallisemman tilan pelisäännöt yhdessä asiakkaiden kanssa.
- Kaupunkiudistusalueiden asukasyhteistyö.
- Jatketaan alueellisen Helsingin kulttuurityön mallin toteuttamista neljässä eri kaupunginosassa ja sen hyvien osallisuus- ja yhteistyökokemusten hyödyntämistä.

Palvelukokonaisuuksien keskeiset osallisuuden vuositavoitteet, päivitetään osana vuosisuunnittelua.

Liikuntapalvelukokonaisuuden osallisuustyön kärkihankkeet 2023

- Lasten ja nuorten seuraparlamentin perustaminen
- Liikunnan visiotyön sidosryhmätyöskentely
- Liikunnan tilahankkeiden palvelumuotoilu yhdessä asiakas- ja kohderyhmien kanssa:
  - Itäkeskuksen uimahalli
  - Yrjönkadun uimahalli
- Turvallisemman tilan periaatteiden laadinta aloitetaan, alustavat kohteet: Liikuntamyylly, Talin jalkapallohalli, Kisahalli.
- Osallistuvan budjetoinnin, OmaStadi-hankkeiden toteutus liikunnassa (15 kpl).
- Liikkumisen edistäminen –yksikkö kehittää liikuntapalvelun osallisuudelle ja sidosryhmäyhteistyölle rakenteet ja toimintatavat.

Palvelukokonaisuuksien keskeiset osallisuuden vuositavoitteet, päivitetään osana vuosisuunnittelua.

Nuorisopalvelukokonaisuuden osallisuustyön kärkihankkeet 2023

- Nuorisopalvelukokonaisuuden alueellisen toiminnan itsearviointi alueiden nuoria kuullen.
- Nuorten vaikuttamisen kokonaisuus Helsingissä tavoitteet vuodelle 2023:
  - Nuorisoneuvoston vaalit: Nuorisopalvelu vastaa äänestystilaisuuksista yläkouluissa ja mahdollisuuksien mukaan toisen asteen oppilaitoksissa. Lisäksi Oodissa on yleinen äänestyspiste koko äänestysajan.
  - Nuorten budjetti: Kehitetään yhteistyötä kaupungin muiden palveluiden kanssa ja hyödynnetään nuorten budjetin tiedonkeruuaineistoa kaupungin palveluiden kehittämisessä.
  - Nuorten aloitekanavan uudistuksen toimeenpano.
  - Nuorten toimialailtojen käynnistäminen.

Palvelukokonaisuuksien keskeiset osallisuuden vuositavoitteet, päivitetään osana vuosisuunnittelua.

Osallisuuden periaatteiden toteutuminen toimialan kehitystyössä: arvioitavat toimenpiteet 2023

Tavoite: Yksilöiden ja yhteisöjen osaamisen ja asiantuntijuuden hyödyntäminen	Tavoite: Omaehtoisen toiminnan mahdollistaminen	Tavoite: Yhdenvertaisten osallistumismahdollisuuksien luominen
<ol style="list-style-type: none"> 1. Nuorisopalvelukokonaisuuden alueellisen toiminnan itsearviointi alueiden nuoria kuullen 2. Nuorten budjetti ja tiedonkeruun laajempi hyödyntäminen 3. Nuorten aloitekanavan uudistuksen toimeenpano 4. Nuorten toimialailtojen käynnistäminen 5. Liikunnan visiotyön sidosryhmätyöskentely 6. Liikunnan, kulttuurin, kirjaston tilahankkeiden palvelumuotoilu yhdessä asiakas- ja kohderyhmien kanssa 7. Osallistuvan budjetoinnin, OmaStadi-hankkeiden toteutus 8. Helsingin kulttuuriympäristöohjelman toimeenpano. 9. Kaupunkiudistusalueiden asukasyhteistyö. 10. Kirjastokävelyt, aineiston houkuttelevuuden ja löydettävyyden kehittäminen 11. Alueellisten kulttuurikeskusten visiotyössä määritellään asiakaskokemuksen tavoitteet <p style="text-align: right;">Kirjaston tilat ja osallisuustiimeille tarjotaan osallisuustyön koulutusta</p> <p style="text-align: right;">Liikuntapalvelukokonaisuuden osallisuudelle ja sidosryhmäyhteistyölle luodaan rakenteet ja toimintatavat</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Vapaaehtoistyön kaupunkiyhteinen kehittäminen 2. Tilavarauskokonaisuuden ja Varaamon palvelun kehittäminen 3. Ikääntyneiden vapaaehtoistoiminnan tuki ja omatoimiselle ryhmätoiminnalle suunnattuja tiloja. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Nuorisoneuvoston vaalit 2. Turvallisemman tilan periaatteiden laadinta 3. Helsingin kulttuurityön mallin hyvien osallisuus- ja yhteistyökokemusten hyödyntämistä jatketaan neljässä eri kaupunginosassa. 4. Lasten ja nuorten seuraparlamentin perustaminen liikuntaan. 5. Ulkomaalaistaustaisten helsinkiläisten osallistumismahdollisuuksien parantaminen 6. Kehitetään lapsiystävällistä palaute- ja osallistumiskäytäntöjä. 7. Kehitetään kaupunkiyhteinen toimintatapa arvioida lapsiin ja nuoriin kohdistuvia päätöksenteon vaikutuksia 8. Pilotoidaan erilaisia vuorovaikutustapoja lasten ja nuorten kanssa kaupunkiudistusalueilla 9. Henkilöstöä koulutetaan antirasismista ja polarisaation vastaisesta työstä. 10. Vieraskielisten osuutta vuorovaikutuksessa ja osallisuudessa edistetään ja seurataan.

Osallisuussuunnitelmien tavoite: osallisuuden kytkeminen osaksi palveluiden kehittämistyötä

- Enemmän huomiota laatuun määrän sijaan
- Pois pistemäisestä toimintatavasta kohti tavoitteellisempia, suunnitelmallisesti toteutettuja, pitkäjänteisempiä hankkeita, näin myös tulokset saadaan hyödynnettyä paremmin ja osallisuuden vaikuttavuus kasvaa.
- Osallisuuden tulee kytkeytyä palvelun kehittämisen tavoitteisiin. Osallistamisen tavoite ja kohderyhmät tulee määritellä.
- Irrallisesta ”ruksin piirtämisestä osallistumisboksiin” eteenpäin osallisuuden ja asiakaslähtöisyyden kohdentamiseen ja toteuttamiseen vaikuttavasti & eri osapuolia aidosti palvelevalla tavalla
- Toimialayhteisesti voidaan tukea ja resurssoida osallisuuteen paremmin kun tarpeet on tunnistettu ja budjetoitu osana talouden ja toiminnan suunnittelua.

